

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กานดา ชุนตากทวิ. สถิติการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักพิมพ์ทีสิสส์ เซ็นเตอร์, 2539.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.)
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย."แผนการตลาดการท่องเที่ยว ปี 2540". ททท. มกราคม - มีนาคม 2540 : 4-10.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย."รางวัลยอดเยี่ยมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว". ททท. มกราคม-มีนาคม 2540 : 55.
- กรุงเทพ, มหาวิทยาลัย. "แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : วิธีทางแห่งการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน". วารสารนักบริหาร ตุลาคม-ธันวาคม 2539 : 13 และ 51-52.
- ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม. "พื้นฐานความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม". ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. 2539 : 9.
- กรรมการ ทรมเสาร์. ห่วงใยในป่าสน ธรรมชาติของป่าสน และอิทธิพลต่อมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิ โกมล คีมทอง, 2537.
- กฤษทรัพย์ อาลี. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารโฆษณาสินค้าประเภทนมทางโทรทัศน์ กับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าประเภทนมของเด็ก วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขา ศึกษาศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536.
- กวดดี อรวรรณพันธุ์. พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร เพื่อเตรียมสร้างวินัยจราจรของผู้ขับขี่รถยนต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา ศึกษาศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 2536.

- จุมพล สวัสดิ์อักษร. การร่างแบบสอบถาม และ ABC ในการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ..... , 2533.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการนำสถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ..... , 2537.
- ดวงพร คำบุญวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง. สื่อสาร... การประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน จำกัด อินทิมไทรเทรด, 2536.
- นิวัติ เรืองพานิช. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วีวีเอช, 2537.
- เนืองน้อย บุญเนตร. หน้าที่ทางจริยธรรมของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- บุษบา ภูตกุล. ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในหมู่บ้านป่าไม้ : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2535.
- ประทอง กรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ปริญญา นุตาลัย และคณะ. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ..... , 2535.
- ประมาะ ศตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2538.
- ประมวญ ดิศจินสัน. ถิ่นควรรณอม โฉมและการอนุรักษ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เอส ที เอฟ พรินติ้ง กรุ๊ป, 2539.
- ปรีชา เป็ชมพงศ์สานต์. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปฤษฎางค์ จันทร์บุญเรือง. ปัจจัยด้านข่าวสาร ที่มีความสัมพันธ์กับโภชนาการของประชาชนในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536.
- บุญธรรม กิจปริคานวิสุทธิ. เทคนิคการสำรวจเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : B&B Publishing, 2537.

พจนาน วาสิกรัตน์. ศึกษาประสิทธิผลของสื่อประชาสัมพันธ์โครงการชิงเคียร์ส ในการให้ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาจิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536.

พัชนี เรขจรรยา และคณะ. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เบลโล่การพิมพ์(1988) จำกัด, 2538.

พิมพ์พรณ สุทธิวงศ์. การรับทราบข่าวสารจากสื่อมวลชนกับการรับทราบข่าวสาร การรณรงค์จากสื่อมวลชน จัดสำนึก และการมีส่วนร่วมในการใช้น้ำอย่างประหยัดของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาจิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2535.

พรทิพย์ พิมพ์สินทร์. การวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2539.

ไพโรจน์ ตีรณนากุล. การวิจัยต่อการเขียนบทความและรายงาน. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรออฟเซต, 2521.

ไพถิน ศศิธนากรแก้ว การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ....., 2538.

พิศศิลป์ จิตนาวสาร ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชน ในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536

โมรี ชื่นสำราญ. นิเทศภาพ และหลักการเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ....., 2531.

อุบล เบญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ถาวรวิทย์ พอใจ. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรี

บรรณราช วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536

วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ครั้งที่ 3. ....

.....

วินัย วีระ วัฒนานนท์. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส่องสยาม จำกัด, 2538.

สุกัญญา นาคสุข. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัยของประชาชนในจังหวัด ฉะเชิงเทรา วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536.

สุโขทัยธรรมมาราช, มหาวิทยาลัย. "แบบจำลองการสื่อสารขั้นพื้นฐาน" เอกสารการสอน ชุดวิชา หลักและทฤษฎี การสื่อสาร หน้าที่ 1 - 8. พิมพ์ครั้งที่ 11, 2538.

สุภารักษ์ อุดระกูล. ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536.

สุมาลี ดั่งจิตต์ศิลป์. ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำกับความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536.

สุนิสา ทักตร์เพ็ญจันทร์. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และทัศนคติต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ของประชาชนในเขตเทศบาล นครเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื. สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544

- สมัย อากาภิรม และเฮวณันท์ เขกฐรัตน์. สถานการณ์ถึงแนวค้อมไทย 2538 โลกสีเขียว
จิตสำนึกใหม่ของมนุษยชาติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
 อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2538.
- ชวนิด ชมาภัย. การสื่อสารของมนุษย์ แนวคิด และแนวปฏิบัติพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร :
 คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- เสถียร เซอประทับ. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ..... , 2525.
- อุทุมพร จามรมาน. การท่ววิจัยเชิงสำรวจ. เล่มที่ 13. .... : ..... , 2537
- อุทุมพร ทองอุไทย. วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2525.

ภาษาต่างประเทศ

- Berscheid, E. "Opinion Change and communicator-communicatee Similarity and
 dissimilarity." JOURNAL OF PERSONALITY AND
 SOCIAL PSYCHOLOGY, Vol.4,1966.
- Berlo, David K. THE PROCESS OF COMMUNICATION. New York : Holt, Rinehart and
 Winston,
 Inc.1960.
- Charles R. Wright. MASS COMMUNICATION : A SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE. New
 York : Rorndon House INC., 1960.
- Michael Burgoon. APPROCHING SPEECH/COMMUNICATION. New York: Holt, Rinehart
 and winstion INC., 1974.
- Peter M. Burns and Andrew Holden. TOURISM A NEW PERSPECTIVE. United states of
 america. First published : Prentice Hall
 International(UK) Limited.1995. P221.
- River, William L. Theodore Peterson and Jay W. Jensen. THE MASS MEDIA AND
 MODERN SOCIETY. San Francisco : Rinechart Press,
 1971.
- Roger E.M., "Mass Media Exposure and Modernization among colombian peasants,"
 PUBLIC OPINION QUARTERLY.

Roger E.M., and Shoemaker F.F. COMMUNICATION OF INNOVATIONS : A CROSS CULTURAL APPROACH., New York : Holt, Rinehart and winston, INC., 1971.

Schramm, W., And Lerner, D., COMMUNICATION AND CHANG IN DEVELOPING COUNTRIES. East-West Centwr Press, Honolulu, 1967.

Shannon, Calude E. and Werren W. Weaver. THE MATHEMATICAL THEORY OF COMMUNICATION. Urbana, LLL : University of Illinois Pres, 1949.

Thomas M. Scheidel. " Sex And Persuability" SPEECH MONOGRAPHS.1963.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เพื่อศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่ส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอความร่วมมือทุกท่านในการกรอกแบบสอบถาม เนื่องจากเป็นการสำรวจความคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนองาน และสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของททท. ใน ประเด็นของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว และพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป

- กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าหมายเลขที่ท่านเลือก หรือ
- โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง.....ตามความเป็นจริง

		ฉบับที่.....	
		เฉพาะผู้จัดทำ	
1. เพศ	1 ชาย	2 หญิง	1 ☐ 2 ☐
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ	ปี		3 <input type="text"/>
3. ชั้นปี	คณะ.....		4 ☐ 8 ☐ 1 สิบคน
			5 ☐ 9 ☐ 2 มนุษย์
			6 ☐ 10 ☐ 3 วิชา
			7 ☐
มหาวิทยาลัย/สถาบัน.....			11 ☐ 1 วิชา
			12 ☐ 2 ภาควิชา
			13 ☐ 3 วิชา
4. รายได้ต่อเดือนของท่านโดยประมาณ.....		14	<input type="text"/>
5. รายได้ต่อเดือนของครอบครัวท่านโดยประมาณ.....		15	<input type="text"/>
6. ภูมิภาคกำเนิดของท่านอยู่ในเขตใด	1 เขตเมือง	2 เขตชานเมือง	16 ☐ 17 ☐
	3 เขตชนบท		18 ☐
7. ท่านมีภูมิภาคเดิมในภูมิภาคใด	1 กรุงเทพฯ และปริมณฑล	2 เหนือ	19 ☐ 20 ☐
	3 กลาง	4 ตะวันออก	21 ☐ 22 ☐
	5 ตะวันตก	6 ใต้	23 ☐ 24 ☐
	7 ตะวันออกเฉียงเหนือ		25 ☐

แบบสอบถาม

**เพื่อศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**

ขอความร่วมมือทุกท่านในการกรอกแบบสอบถาม เนื่องจากเป็นการสำรวจความคิดเห็น
เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอ และสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ของททท. ใน
ประเด็นของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิต
ศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว และพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป

- กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าหมายเลขที่ท่านเลือก หรือ
- โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง.....ตามความเป็นจริง

		ฉบับที่.....			
		เฉพาะผู้จัดทำ			
1. เพศ	1 ชาย	2 หญิง	1 ☐	2 ☐	
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ	ปี	3 ☐	☐		
3. ชั้นปี	คณะ.....	4 ☐	8 ☐	1 ☐	สังคม
		5 ☐	9 ☐	2 ☐	มนุษย
		6 ☐	10 ☐	3 ☐	วิทย์
		7 ☐			
มหาวิทยาลัย/สถาบัน.....		11 ☐	1 ☐	เกษตร	
		12 ☐	2 ☐	สถาปัตย์	
		13 ☐	3 ☐	ทันตแพทย์	
4. รายได้ต่อเดือนของท่านโดยประมาณ.....	14 ☐	☐	☐	☐	☐
5. รายได้ต่อเดือนของครอบครัวท่านโดยประมาณ.....	15 ☐	☐	☐	☐	☐
6. ภูมิลำเนาเกิดของท่านอยู่ในเขตใด					
1 เขตเมือง	2 เขตชานเมือง	16 ☐	17 ☐		
3 เขตชนบท		18 ☐			
7. ท่านมีภูมิลำเนาเดิมในภูมิภาคใด					
1 กรุงเทพฯ และปริมณฑล	2 เหนือ	19 ☐	20 ☐		
3 กลาง	4 ตะวันออก	21 ☐	22 ☐		
5 ตะวันตก	6 ใต้	23 ☐	24 ☐		
7 ตะวันออกเฉียงเหนือ		25 ☐			

8. ขณะนี้ท่านพักอาศัยกับใคร

1 บิดามารดา	2 ญาติพี่น้อง	26 ☐	27 ☐
3 เพื่อน	4 คนเดียว	28 ☐	29 ☐

9. สถานที่ท่องเที่ยวที่ท่านสนใจ

1 ในประเทศ	2 ต่างประเทศ	30 ☐	31 ☐

(เหตุผล)เพราะ.....

11. สถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ ภาคใดที่ท่านไปบ่อยที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 กรุงเทพฯ และปริมณฑล	2 เหนือ	32 ☐	33 ☐
3 กลาง	4 ตะวันออก	34 ☐	35 ☐
5 ตะวันตก	6 ใต้	36 ☐	37 ☐
7 ตะวันออกเฉียงเหนือ	8 ทุกที่	38 ☐	39 ☐

12. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านไป (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 เขียวกลางคืน	2 ชุมชนชาติ	40 ☐	41 ☐
3 สถานโบราณวัตถุ	4 แหล่งศิลปหัตถกรรม	42 ☐	43 ☐
5 ซึ้อของ	6 แหล่งอาหารการกินอร่อย	44 ☐	45 ☐
7 เขียวสวนสัตว์	8 แหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืช/สัตว์	46 ☐	47 ☐
9 ทุกที่		48 ☐	

13. ส่วนใหญ่ ท่านมักไปกับใคร ? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 ไปกับครอบครัว.	49 ☐
2 เพื่อนกลุ่มเล็ก	50 ☐
3 เพื่อนกลุ่มใหญ่	51 ☐
4 ชมรมในสถาบัน	52 ☐
5 ทัวร์/บริษัทนำเที่ยว	53 ☐
6 ทุกข้อ	54 ☐

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้เวลาว่าง และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. ลักษณะการใช้เวลาว่างของท่าน (Scale)

กรุณาขีด เครื่องหมาย ✓ หน้าหัวข้อที่ท่านตามระดับความบ่อยครั้ง

โดย	0	คือ	ไม่เคย
	1	คือ	นาน ๆ ครั้ง
	2	คือ	พอสมควร
	3	คือ	บ่อย
	4	คือ	บ่อยมาก

การใช้เวลาว่างของท่าน	ระดับความบ่อยครั้ง						
	0 ไม่เคย	1 นานครั้ง	2 พอควร	3 บ่อย	4 บ่อยมาก		
1. อ่านหนังสือเรียน						55	
2. อ่านหนังสือพิมพ์						56	
3. อ่านหนังสือนิตยสาร						57	
4. เที่ยวต่างจังหวัด						58	
5. เที่ยวชวงกลางคืน						59	
6. เดินซื้อของ						60	
7. เดินเล่นในห้างสรรพสินค้า						61	
8. เล่นวิดีโอเกม						62	
9. ออกกำลังกาย เล่นกีฬาในร่ม						63	
10. ออกกำลังกาย เล่นกีฬากลางแจ้ง						64	
11. ดูโทรทัศน์						65	
12. ฟังวิทยุ						66	
13. นอนพักผ่อน						67	
14. เล่นดนตรี						68	
15. เลี้ยงสัตว์						69	
14. คอมพิวเตอร์						70	
16. งานอดิเรกอื่นๆ (ระบุ).....						71	

2. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรม/การท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่ ความบ่อยครั้งเป็นอย่างไร

กรุณาเช็คเครื่องหมาย ✓ หน้าหัวข้อที่ท่านตามระดับความบ่อยครั้ง

โดย	0	คือ	ไม่เคย
	1	คือ	นาน ๆ ครั้ง
	2	คือ	พอสมควร
	3	คือ	บ่อย
	4	คือ	บ่อยที่สุด

การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้	0	1	2	3	4	
1 โครงการจักรยานท่องเที่ยว (จักรยานแรลลี่)						72
2 โครงการเดินป่าศึกษาพันธุ์ไม้						73
3 อบรมค่ายผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์						74
4 โครงการรักโลกได้ทะเล (เช่น เก็บขยะได้ทะเล)						75
5 กิจกรรมค่าย ด้านการศึกษา และอบรมความรู้พิเศษ (เช่น โครงการอบรม ตำนาน)						76
6 โครงการอบรมความรู้ด้านการอนุรักษ์						77
7 โครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม						78
8 การเข้าชมนิทรรศการ ด้านการอนุรักษ์และการประชาสัมพันธ์ของ การท่องเที่ยว เที่ยวในประเทศ						79
9 การเข้าไปศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมไทย						80
10 การส่งแพชมความงามตามลำน้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี						81
11 โครงการหน่วยเคลื่อนที่เพื่อเผยแพร่การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์						82
12 โครงการนิเวศนิเวศสัญจรเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ						83
13 กิจกรรมศึกษาการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า นหายาก และใกล้สูญพันธุ์ เช่น ไก่ฟ้า นกยูง กระต๊อง						84
14 กิจกรรมศึกษาธรรมชาติได้ห้องทะเล						85
15.การเข้าสังเกตชมรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม						86
16.การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม						87

การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้	0	1	2	3	4	
17.การมีโอกาสได้เดินทางด้วยตนเอง ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์						88
18.การเดินทางท่องเที่ยวของท่านในช่วง 6 เดือน - 2 ปีที่ผ่านมา						89
19.การเข้าร่วมทัศนศึกษาต่างๆ						90

3. การประพฤติปฏิบัติของท่านเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การปฏิบัติของท่านเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	ระดับความบ่อยครั้ง					
	0 ไม่เคย	1 นานครั้ง	2 พอควร	3 บ่อย	4 บ่อยมาก	
1. เทียบตามความพึงพอใจของตนเอง						91
2. เทียบตามความพึงพอใจของเพื่อนฝูง						92
3. ศึกษาหาข้อมูล รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวนั้น ก่อนไปจริง						93
4. ศึกษาข้อปฏิบัติสำหรับสถานที่นั้นๆ						94
5. พึงเคารพต่อทุกๆ สถานที่ ที่ไปเยือน						95
6. เก็บทรัพย์สินจากแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่อง เตือนความจำ เช่น ทราวย ดอกไม้ เปลือกหอย ก้อน หิน เป็นต้น						96
7. ให้ความสำคัญเป็นหลัก เพราะเป็นการปลด ปล่อยความเครียด						97
8. บางครั้งอาจเผลอทิ้งขยะ และสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว ตามแหล่งท่องเที่ยว						98
9. พยายามปรับตัวให้เป็นนักท่องเที่ยวที่รับผิดชอบ ต่อแหล่งท่องเที่ยว						99

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

1. การเปิดรับสื่อโดยทั่ว ๆ ไปของท่านในเรื่องต่าง ๆ สื่อใดมากที่สุด

1	วิทยุ	100	☐
2	โทรทัศน์	101	☐
3	หนังสือพิมพ์	102	☐
4	นิตยสาร	103	☐
5	เพื่อน	104	☐

2. ท่านเคยรับทราบข่าวสาร ข้อมูล หรือกิจกรรมการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) จากสื่อใด ต่อไปนี้มากที่สุด?

1	วิทยุ	105	☐
2	โทรทัศน์	106	☐
3	หนังสือพิมพ์	107	☐
4	นิตยสาร	108	☐
5	จุลสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว	109	☐

3. ประเภทเนื้อหาที่ท่านสนใจอ่าน/ฟัง/ชม มากที่สุดจากสื่อมวลชนต่าง ๆ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....1.	ข่าว	110	☐
.....2.	กีฬา	111	☐
.....3.	มาสมอง ตก	112	☐
.....4.	เพลง	113	☐
.....5.	ตอบปัญหาชิงรางวัล	114	☐
.....6.	ปัญหานบ้านเมือง	115	☐
.....7.	สิ่งแวดล้อม	116	☐
.....8.	สถานที่ท่องเที่ยว	117	☐
.....9.	ศิลปะประจำชาติแขนงต่าง ๆ	118	☐
.....10.	อื่น ๆ (ระบุ).....	119	☐

4. ท่านเคยอ่าน/ฟัง/ชม รายการต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด

กรุณาขีด เครื่องหมาย ✓ หน้าหัวข้อที่ท่านเคยอ่าน/ฟัง/ชม

โดย	0	คือ	ไม่เคย
	1	คือ	นาน ๆ ครั้ง
	2	คือ	พอสมควร
	3	คือ	บ่อย
	4	คือ	บ่อยที่สุด

ชื่อ/ประเภทรายการ/สื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)	0	1	2	3	4	
1.รายการ "เที่ยวเมืองไทยใน 1 นาที" ช่อง 7 ทุกวัน จ.-ศ. เวลา 09.40 น. (หลังรายการขบวนการ์ตูน)						120
2.รายการ "ข่าวท่องเที่ยว ททท." ช่อง 9 ทุกวัน จ.-อา. เวลา 20.15 น. (ช่วงข่าว)						121
3.รายการ "สวัสดิ์เมืองไทย" ช่อง 9 ทุกวันพุธเวลา 17.10-17.40 น.						122
4.รายการ "บ้านเลขที่ 5 " ช่วง "เที่ยวทั่วไทยกับ ททท." ช่อง 5 ทุกวัน จ.-พ. เวลา 07.05-09.00 น.						123
5.รายการ "หนูทำได้" ช่วง "พาเพื่อนเที่ยว" ช่อง 7 วันศุกร์เวลา 16.45-17.45 น.						124
6.ละคร "ตะลอนหัวรั้" ทางช่อง 5 วันเสาร์เวลา 21.15-22.10 น.						125
7.รายการเกมส์ "ท้าเที่ยวไทย" (พิธีกรใจ-จิรายุ และปิยน-อาริยา) ช่อง 5 ทุกวัน เสาร์เวลา 16.00-17.00 น						126
8.รายการเกมส์ "ปริศนาทั่วไทย" ทาง ไอทีวี(ITV)ทุกวัน จ.-ศ. เวลา 21.00 น.						127
9.รายการ "เที่ยวทั่วไทย...ก่อนไปดาวรุ้" ช่อง 7 ทุกวันอาทิตย์ ในช่วงเบรก โฆษณาของ รายการ 07 ไรฟ์ เวลา 15.30-18.00 น.						128
10.โฆษณาชุด "ความภูมิใจ" (เป็นแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม ที่มีชยะลอย เก๋ออนเต็มไปหมด)						129
11.โฆษณาชุด "เงิน 600 บาท"						130
12.โฆษณา "นักท่องเที่ยวเข้ามาในบ้าน" หวังไปเลยถ้าคิดว่าเมืองไทยไม่ใช่บ้านคุณ						131
13.รายการ Z 88.5 คลื่น FM. 88.5 MHz ดีเจ : ธาติชาย คำดี ทุกวันจ.-อา. เวลา 21.30-22.00 น. และ ช่วงเวลา 15.30-16.00 น. โดย ดีเจ : พงษ์ทศิ หล้าพรม						132
14.รายการ "Nature Tourism" คลื่น FM. 93.5 MHz ดีเจ: บุญชู ดวงจินดา ทุกวัน จ.-ศ. เวลา 21.15-21.30 น.						133

ชื่อประเภทรายการ/สื่อประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)	0	1	2	3	4
15.รายการ "ททท. ON TOUR" คลื่น FM. 93.5 MHz ดีเจ: เกษม พุฒเรืองศรี ทุกวัน จ.-ศ. เวลา 06.30-07.00 น.					134
16.รายการ "Easy Jass" คลื่น FM. 98.5 MHz ดีเจ: อนุพันธ์ สีนาคม ทุกวัน จ.-ส. เวลา 12.30-13.00 น.					135
17.รายการ "ห้องโลกสดใส" คลื่น FM. 94.0 MHz ดีเจ: นริญชลา อนะมาน ทุกวัน จ.-ส. เวลา 12.30-13.00 น.					136
18.รายการ "Top Selection" คลื่น FM. 98.5 MHz ดีเจ: ทวี แยมศรวล ทุกวันจ.-ศ.เวลา 20.00-20.30 น.					137
19.รายการ "สวัสดี ไทยแลนด์" คลื่น FM. 105.0 MHz ดีเจ: Mr. Tom Sexton ทุกวัน จ.-ศ. เวลา (ต่อ) 21.00-22.00 น.					138
20.รายการ "คู่มือการเดินทาง" คลื่น FM. 88.0 MHz ดีเจ: เกศริน วิโรจน์ชูศักดิ์ ทุกวัน จ.-ศ. เวลา 18.30-19.00 น.					139
21.รายการ "เรื่องเล่าทั่วไทย" คลื่น FM. 104.5 MHz ดีเจ: อรรณพ กิตติกุล ทุกวัน จ.-ศ. เวลา 09.45-10.00 น.					140
22.อนุสาร อสท.					141
23.ททท. จดสารภาพการท่องเที่ยว					142
24.จดหมายข่าว Ecotourism Network Newsletter					143
25.นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.)					144

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ในบรรดาสื่อต่อไปนี้ สื่อแต่ละประเภทสามารถช่วยให้ท่านเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเชิงอนุรักษ์ กิจกรรมการร่วมรณรงค์ การท่องเที่ยว และข่าวสารด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมฯ มากน้อยเพียงไร ?

กรุณาขีด เครื่องหมาย ✓ หน้าหัวข้อที่ท่านเห็นด้วย

โดย	0	คือ	ไม่ช่วยให้เข้าใจเลย
	1	คือ	เข้าใจเล็กน้อย
	2	คือ	พอสมควร
	3	คือ	เข้าใจได้มาก
	4	คือ	เข้าใจได้มากที่สุด

การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์	ระดับความเข้าใจ				
	0	1	2	3	4
1. โทรทัศน์					
2. วิทยุ					
3. นิตยสาร/วารสาร					
4. จดหมายข่าว					
5. โปสเตอร์					
6. แผ่นพับ					
7. คู่มือการท่องเที่ยว					
8. วิทยากร					
9. เพื่อน					
10. ชมรม					
11. ททท.(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)					
12. งานนิทรรศการ					

145	
148	
147	
148	
149	
150	
151	
152	
153	
154	
155	
156	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเลือก

1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายความว่า 157
- 1 การเดินทางไปยังสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อการศึกษา ชื่นชม บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมชาติน้อยที่สุด
  - 2 การไม่ตัดไม้ทำลายป่า
  - 3 การเก็บรักษาสภาพเดิมๆ ของแหล่งท่องเที่ยวไว้ เพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ต่อสถานที่นั้นๆ
  - 4 การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
2. ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง 158
- 1 ปัญหาที่เกิดขึ้นตามความเสื่อมโทรมตามธรรมชาติ
  - 2 ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์
  - 3 ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น และที่มนุษย์ไม่ได้สร้างขึ้น แต่ มุพัง และเสื่อมสภาพตามกาลเวลา
  - 4 ไม่ใช่ทั้ง 3 ข้อ
3. หน้าที่ในการรณรงค์ และดำเนินการตามนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 159
- 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
  - 2 กรมป่าไม้
  - 3 ชาวบ้านในท้องถิ่น
  - 4 ถูกทั้ง 3 ข้อ
4. ปีท่งเที่ยวไทยภายใต้ชื่อว่า "AMAZING THAILAND" จัดขึ้นเพื่อ 160
- 1 ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยแก่ชาวต่างประเทศ
  - 2 เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของเมืองไทยแก่ต่างชาติ
  - 3 เพื่อรณรงค์ร่วมกับคำขวัญที่ว่า "ไทยช่วยไทย กินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย ร่วมใจประหยัด"
  - 4 เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศทั้งในเชิงธรรมชาติ, ศิลปวัฒนธรรม, แหล่งโบราณคดี และ สิ่งดีๆ ให้เผยแพร่แก่ชาวไทย และต่างประเทศ
5. การอนุรักษ์พื้นที่ป่า เพื่อสัตว์ป่าของทางรัฐบาล คือ การจัดตั้ง 161
- 1 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ
  - 2 สวนสัตว์เปิด วนอุทยาน

- 3 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตหวงห้าม
- 4 เขตห้ามล่าสัตว์ ลวนสัตว์เปิด
6. ความหมายของ "ระบบนิเวศ" 162
- 1 สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่จำเป็นต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิด
  - 2 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ กับบริเวณแวดล้อมที่สิ่งมีชีวิตดำรงชีวิตอยู่
  - 3 สถานที่หนึ่งๆ ที่สมดุลในตัวเอง เหมาะแก่การดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่างๆ
  - 4 แหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต
7. ท่านสามารถช่วยให้การท่องเที่ยวของท่านเป็นไปในรูปแบบอนุรักษ์ได้ ยกเว้น 163
- 1 ท่านไปท่องเที่ยวจังหวัดวชิราภาม และแหล่งโบราณคดี
  - 2 ท่านมีการเตรียมตัว ศึกษาจากคู่มือ/เอกสารแนะนำการท่องเที่ยว
  - 3 ท่านสามารถท่องเที่ยวอย่างสนุกสนาน พร้อมๆ กับได้รับความรู้จากสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ
  - 4 ท่านสนับสนุนการซื้อสินค้าจากธรรมชาติ เช่น กระจ่าง ฯลฯ
8. "สัตว์ป่า" สามารถแบ่งได้กี่ประเภท ตาม พรบ. 2535 164
- 1 มี 4 ประเภท คือ สัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
  - 2 มี 2 ประเภท คือ สัตว์ป่าคุ้มครอง และสัตว์ป่าสงวน
  - 3 มี 2 ประเภท คือ สัตว์ป่าหายาก และสัตว์ป่าสงวน
  - 4 มี 3 ประเภท คือ สัตว์บก สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
9. มีการจัดการแบ่งเขตภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการกำหนดเพื่อการแบ่งแยกการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยว เป็น 2 เขต คือ 165
- 1 เขตท่องเที่ยว กับเขตอนุรักษ์
  - 2 เขตเดินป่า กับเขตอนุรักษ์
  - 3 เขตท่องเที่ยว กับเขตป่าสงวน
  - 4 ไม่ถูกทั้ง 3 ข้อ
10. ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสรุป คือ 166
- 1 เน้นการพัฒนาบุคลากรในชาติเป็นหลัก
  - 2 เน้นการพัฒนาทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว
  - 3 เน้นความสำคัญด้านเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์
  - 4 ถูกทั้ง 3 ข้อ

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

ภาคผนวก

ประเด็นในการวิจัย จะศึกษาเฉพาะสื่อประชาสัมพันธ์ ในช่วงปีงบประมาณ 2540

(1 ตุลาคม 2539 - 30 กันยายน 2540)

- **สื่อมวลชน** ได้แก่สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ข่าวประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ คอลัมน์พัฒนาสิ่งแวดล้อมตามนิตยสารต่างๆ(ที่ ททท.เป็นผู้วางแผนสื่อ) โดยทั่วไปแล้ว สื่อที่เรียกว่าสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นิตยสาร และภาพยนตร์(ประมะ สดะเวทิน 2538 : 135)
- **สื่อเฉพาะกิจ** เช่น จดหมายข่าว โบปลิ้ว แผ่นพับ เอกสารประชาสัมพันธ์ และ สื่อบุคคล

สื่อประชาสัมพันธ์ตามตารางการออกอากาศช่วง ปีงบประมาณ 2540

(1 ตุลาคม 2539 - 30 กันยายน 2540)

ประเภทสื่อมวลชน

วิทยุโทรทัศน์ ททท.ทีวี ประกอบด้วย

1. รายการ "เที่ยวเมืองไทยใน 1 นาที" รูปแบบรายการ สารคดีสั้น 1 นาที ออกอากาศทาง สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.40 น. (หลังรายการขบวนการ์จีเส้น) และทาง สถานีโทรทัศน์เครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์ ในภูมิภาคอีก 5 สถานี เวลา 16.30 น. (บ.วิสด้า เฟรม จำกัด)
2. รายการ "ข่าวท่องเที่ยว ททท." รูปแบบรายการ ข่าวสั้น 1-2 นาที ออกอากาศทาง สถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 9 อสมท. ทุกวันจันทร์-อาทิตย์ ช่วงข่าว เวลาประมาณ 20.15 น. (ฝ่ายข่าว อสมท.) สดุดข่าวท่องเที่ยว ททท. กับ อสมท. เริ่ม 3 ตุลาคม 2539 - 30 กันยายน 2540
3. รายการ "สวัสดิ์เมืองไทย" รูปแบบรายการ สารคดีแนววาไรตี้ ออกอากาศทาง สถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 9 อสมท. ทุกวันพุธ เวลา 17.10-17.40 น. (หจก. รอยไทย คอร์ปอเรชั่น)
4. รายการ "บ้านเลขที่ 5" ช่วง "เที่ยวทั่วไทยกับ ททท." รูปแบบรายการ สารคดี 5 นาที มีพิธีกรพาชมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดต่างๆ ออกอากาศทาง สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 ทุกวันจันทร์-พุธ เวลา 07.05-9.00 น. (บ.มีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด)

5. รายการ "หนูทำได้" ช่วง "พาเพื่อนเที่ยว" รูปแบบรายการ ละครดี 5 นาที มีพิธีกรแนะนำแหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ ออกอากาศทาง สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ทุกวัน สุกร์ เวลา 16.45-17.45 น. (บ.นักคิด จำกัด)
6. รายการละคร "ทะเลอนันต์" รูปแบบรายการ ละคร 1 ชั่วโมง ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ทุกวันเสาร์ เวลา 21.15-22.10 น. การทำละครต้นแนวสนุก ตลกสำหรับกลุ่มเยาวชนเผยแพร่การท่องเที่ยว โดยสอดแทรกเนื้อหาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. รายการ "ข่าวไทย" รูปแบบรายการ เกมโชว์ 1 ชั่วโมง ออกอากาศทาง สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ทุกวันเสาร์เวลา 16.00-17.00 น. (บ.มีเดีย ออฟ มีเดียส์ จำกัด)
8. รายการ "ปริศนาทั่วไป"(Puzzle Game) รูปแบบรายการ เกมถ่ายภาพแบบ Interactive ออกอากาศทาง ITV ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 21.00 น.
9. รายการ "เที่ยวเมืองไทย...ก่อนไปลวรัฐ" รูปแบบรายการ ละครดีใจข้อสงสัย 1 นาที ออกอากาศทาง สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ทุกวันอาทิตย์ ช่วงเบรกโฆษณาของ 07 โชว์ เวลา 15.30 - 18.00 น. ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม(บ. เจเอสแอด จำกัด)
10. งานวิดิทัศน์ และภาพยนตร์ ชุด ภูเก็ต และกระบี่

รายการวิทยุ เป็นการว่าจ้าง และสนับสนุนการจัดรายการวิทยุที่ได้รับความนิยมโดยผู้ฟังกลุ่มต่างๆ เช่น

1. คลื่น FM. 88.0 MHz รายการ "คู่หูนักเดินทาง" ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 18.30-19.00 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - ธันวาคม 2540 (บ. Radio Concept จำกัด)
2. คลื่น FM. 88.5 MHz รายการ "Z 88.5" ทุกวันจันทร์- อาทิตย์ แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลา 21.30-22.00 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - มีนาคม 2540 และช่วงเวลา 15.30-16.00น. ตั้งแต่เดือนเมษายน - มิถุนายน 2540 (บ. R.S. Promotion 1992 จำกัด)
3. คลื่น FM. 91.5 MHz รายการ "ททท. ON TOUR" ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 06.30-07.00 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - มิถุนายน 2540 (บ. A-Time Media จำกัด)
4. คลื่น FM. 93.5 MHz รายการ "Nature Tourism" ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 21.15-21.30 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - มีนาคม 2540 (บ. Radio Concept จำกัด)
5. คลื่น FM. 94.0 MHz รายการ "ท่องโลกสดใส" ทุกวันจันทร์-เสาร์ เวลา 12.30-13.00 น. ตั้งแต่เดือน ตุลาคม - กันยายน 2540 (บ. Radio Concept จำกัด)
6. คลื่น FM. 98.5 MHz รายการ "Top Selection" ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 20.00-20.30 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - มีนาคม 2540 (บ. บรอดสโตร์ จำกัด)

7. คลื่น FM. 98.5 MHz รายการ "EASY JAZZ" ทุกวันจันทร์-เสาร์ เวลา 17.00-18.00 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - กันยายน 2540
8. คลื่น FM. 104.5 MHz รายการ "เรื่องเล่าทั่วไทย" ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.45-10.00 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - ตุลาคม 2540 (บ. A-Time Media จำกัด)
9. คลื่น FM. 105.0 MHz รายการ "Sawadee Thailand" ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 21.00-22.00 น. (บ. ยูแอนดีไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด)
10. คลื่น AM. 540 MHz รายการ "ท่องไปทั่วชีวิต" ทุกวันเสาร์ เวลา 06.00-06.45 น. ตั้งแต่เดือน มกราคม - มิถุนายน 2540
11. ร่วมกับบริษัทแกรมมี่แต่งเพลงส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มเยาวชน ชื่อเพลง "เที่ยวเมืองไทย"

นิเทศสาร

1. อนุสาร อสท. วารสารเพื่อการท่องเที่ยว และอนุรักษ์ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม

สื่อเฉพาะกิจ และเอกสารประชาสัมพันธ์

1. ททท. จุดสารการท่องเที่ยว
2. จดหมายข่าว Ecotourism Network Newsletter
3. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.)

การโฆษณาร่วม

เห็นเดิม เน้นการร่วมโฆษณา(Joint Advertising) กับผู้ประกอบการธุรกิจ เพื่อร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ CONCEPT "เที่ยวเมืองไทย ไม่ไปไม่รู้" เช่น โครงการ Arrow Photo Contest โดย "Arrow และ ททท. ได้เชิญชวนผู้รักการถ่ายภาพ และนิชมการท่องเที่ยวในบรรยากาศของทะเล หาดทราย และสายลม ร่วมบันทึกภาพรอยยิ้ม และความประทับใจในวันฟ้าใส ทะเลสวย กับโครงการ Arrow Photo Contest ในหัวข้อเรื่อง "Summer Sea Smile" เพื่อสนับสนุนกิจกรรมสำหรับผู้รักการถ่ายภาพ พร้อมทั้งร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลในประเทศไทย... ที่ไม่ไป ไม่รู้ด้วย" (ประชาชาติธุรกิจ 20-23 มีนาคม 2540)

การวางแผนการประชาสัมพันธ์ประจำปีงบประมาณ 2540 ของ ททท.

(1 กันยายน 2539 - 30 ตุลาคม 2540)

จากการอนุมัติในหลักการให้ ททท. ต่อสัญญาแต่งตั้ง บริษัท ทีโอ เบอร์เนทท์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นตัวแทนโฆษณาของ ททท. ทั้งในตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศ

ถอดเทปบทสัมภาษณ์คุณราไพพรรณ แก้วสุริยะ

(หัวหน้างานการตลาด การท่องเที่ยว และคณะทำงานสังกัดกองบรรณาธิการ อนุสาร อสท. วารสารเพื่อการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม และสังกัดกองบรรณาธิการ จดหมายข่าว ECOTOURISM NETWORK NEWSLETTER)

ผู้วิจัย : เป้าหมายหลักของการทำประชาสัมพันธ์ของ ททท. ?

คุณราไพพรรณ : มีการวางแผนตามแผนการตลาด และแผนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งในปีนี้ใช้ว่า "เที่ยวเมืองไทย ไม่ไปไม่รู้" เป็นเป้าหมายหลัก อีกส่วนหนึ่งเป็นการสร้างภาพพจน์ของประเทศไทย ในเรื่องการท่องเที่ยว และเรื่องเกี่ยวกับ โสภณิเค็ด็ก ส่วนปีหน้า(พ.ศ. 2541) จะมีเอเชียนเกมส์ ททท.เป็นผู้รับงานนี้ นอกจากนี้ ยังมีในปีที่ ในหลวงท่านจะมีพระชนมายุครบ 6 รอบ(72 ชันษา) (พ.ศ. 2542) ว่า "Revisite Thailand year" นอกจากนั้นก็จะเป็นการประชาสัมพันธ์ทั่วไป สำหรับการประชาสัมพันธ์ที่ว่า "เที่ยวเมืองไทย ไม่ไปไม่รู้" และ "เที่ยวอย่างรู้ค่า รักษาสิ่งแวดล้อม" เป็นคำขวัญของการทำประชาสัมพันธ์ การทำประชาสัมพันธ์ จะเน้นการใช้สื่อมวลชนเป็นหลัก โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ ส่วนการทำประชาสัมพันธ์ของ ECOTOURISM เป็นหัวหน้าคณะทำงาน และประสานงานเพื่อประสิทธิภาพกับการประชาสัมพันธ์อื่นๆ

ผู้วิจัย : ในฐานะที่ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างรู้สำนึก คำว่า ECOTOURISM มีความหมาย และคำจำกัดความอย่างไร ?

คุณราไพพรรณ : ECOTOURISM สามารถนิยามเป็นคำภาษาไทยว่า "การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์" คือ เที่ยวแล้วรู้จักวิธีการรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว โดยที่เรา ไม่ไปเบียดเบียนทรัพยากรของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือ ศิลป วัฒนธรรม คือ จะไม่เป็นผู้เบียดเบียน ไม่ใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย เป็นการท่องเที่ยวไปในสถานที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ไม่ว่าจะป็นธรรมชาติแบบดั้งเดิม, โบราณสถาน, วัฒนาาราม ซึ่งแต่ละสถานที่จะต้องมีศิลปเฉพาะถิ่น นั้นๆ โดยที่นักท่องเที่ยวพอใจ มีความเพลิดเพลินต่อสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่นๆ ในทำนองที่ค็องได้ความรู้จากสถานที่นั้นๆ ด้วย อันถือป็นประสบการณ์ใหม่ ได้ความรู้เพิ่มเติม สถานที่ท่องเที่ยวที่นั่นๆ เช่น ถ้าเราไป

เที่ยวภูกระดึง จะต้องรู้ถึงหินภูกระดึง ทรัพยากรที่เป็นทางด้านธรณีวิทยา รู้ว่าหินชุดภูกระดึงเกิดขึ้นอย่างไร ประกอบด้วยหินทราย หรือ หินแกรนิต หรือเหตุที่ต้องเป็นหินชุดภูกระดึง เพราะอะไร, ป่าในภูกระดึง เป็นอย่างไรบ้าง เช่น ป่าดิบแล้ง ,แล้วทำไมภูกระดึงจึงเป็น Table Land ซึ่งจะสามารถศึกษาและรู้ได้ว่า เพราะเกิดจากการที่แผ่นดินยุคเมโสโซอิก ประมาณ 30-40 ล้านปี เป็นต้น ดังนั้น จะพบว่าเราสามารถศึกษา และ มีความรู้ทางด้านธรณีวิทยา, รู้เรื่องพันธุ์พืช อาทิ เช่น หล้า ดอกหญ้าประจำถิ่น ฤดูโคผลิบานบ้าง ไม้อืนต้นตระกูลเมเปิลป่าดอกสีแสด ใบจะทิ้งช่วงไหน ถ้าศึกษา หรือหาข้อมูลเพิ่มเติม จะรู้ว่าช่วงผลัดใบจะเป็นช่วงเดือนธันวาคม หรือ คริสตมาส ฤดูดอกไม้บาน , อะไรบ้างที่เป็นดอกไม้ประจำถิ่น

ผู้วิจัย : ถ้าหากเราต้องการไปท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เราควรที่จะต้องรู้อะไรบ้าง ?

คุณรำไพพรรณ : ควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง กับสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น เช่น ถ้าจะไปเที่ยวภูกระดึง ควรต้องรู้เกี่ยวกับว่า ทำไมต้นสนบนภูกระดึง จึงมียอดหงิกงอ คำตอบ คือ เพราะกระแสลมทำให้สนมียอดหงิกงอ นั่นคือ ลมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ,หรือถ้าช่วงนี้เป็นฤดูฝน ดอกไม้จะอะไรบ้างที่จะบาน, ช่วงฤดูหนาวดอกไม้จะอะไรบ้างจะผลิบาน เหล่านี้เป็นลักษณะของข้อมูลที่นักท่องเที่ยว จะต้องเรียนรู้ เรียนรู้แบบไหน ? คือ เรียนรู้ก่อนที่จะเดินทาง แล้วเมื่อไปถึง เรามีโอกาสได้เห็นของจริง เราก็พิจารณาดูว่า ลักษณะพันธุ์ไม้ชื่ออะไร? ลักษณะป่าที่เราเรียนรู้ ลักษณะหิน ดิน ทราย เช่นหินชุดภูกระดึงที่ได้กล่าว ล้วนแต่มีส่วนเสริมสร้างประสบการณ์มากขึ้น

ผู้วิจัย : แสดงว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ รูปแบบการท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวได้รับความรู้จากสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ ดังที่เราเคยได้ยินว่า เป็นลักษณะของการศึกษารวมชาติ ?

คุณรำไพพรรณ : ใช่แล้ว เช่น ถ้าหากจะไปเที่ยวสวนนกที่ชัยนาท หลายคนอาจตั้งข้อสงสัยว่า ทำไมถึงต้องมีหุ่นฟางนก เกิดขึ้นได้อย่างไร ก็ควรที่จะแสวงหาความรู้ ซึ่งประวัติของหุ่นฟางนก เกิดขึ้นจากการที่มีการพัฒนาความคิดที่ทุ่งชัยนาท ซึ่งเป็นเมืองท่านา เมืองปลูกข้าว แล้วเอาฟางมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะดีกว่าทิ้ง หรือ เผาไฟ ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดพัฒนาทำเป็นหุ่นนก ที่เป็นฝีมือชาวบ้านที่ช่วยกันทำ ซึ่งก็ต้องศึกษาว่านกแต่ละชนิดมีรูปลักษณะอย่างไร เช่น นกกระเต็น นกกินปลา ตัวผู้ ตัวเมียเป็นอย่างไร ชาวบ้านก็ได้มีการเรียนรู้ เพื่อจะได้จัดทำเลียนแบบธรรมชาติ

ผู้วิจัย : การเตรียมตัวของนักท่องเที่ยว ?

คุณรำไพพรรณ : นักท่องเที่ยวควรมีการเตรียมตัวที่ดี เช่น ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ขวนขวายเก็บไว้ เพราะเวลาเดินป่าสามารถที่จะนำขวดน้ำดังกล่าวกรอกน้ำใหม่ แล้วใช้ซ้ำได้อีก ไม่ใช่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เพราะจะถือว่าเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า นอกจากนี้ ขยะที่เกิดจากการ

ห้องเที่ยวควรจะทิ้งให้เป็นที่ เช่นหากเที่ยวป่าก็ไม่ควรที่จะทิ้งไว้ในป่าแต่ควรจะเก็บไว้ทิ้งในสถานที่ที่ทางอุทยาน หรือสถานที่ท่องเที่ยวได้จัดไว้ให้เป็นที่ทิ้ง ส่วนการกิน ก็ไม่ใช่กินอย่างหรูหรา อาหารการกินหากจะเตรียมไปควรเตรียมแบบที่ไม่ยุ่งยาก แต่ควรเป็นอาหารที่ง่ายๆ ไม่ใช่เตรียมไปมากมายเพื่อไปปรุงอย่างยุ่งยาก โดยมุ่งหวังความอร่อยแต่เพียงอย่างเดียว หากอยากทานอร่อยควรมาทานข้างนอก ไม่ใช่ทานในป่า ซึ่งอาหารที่ควรเตรียม เช่น ข้าวเหนียว กุนเชียง หมูหยอง น้ำพริกไข่เค็ม เป็นต้น อย่างผลไม้ที่อาจารย์นิยม เช่น ถั่วลิสงคั่ว เป็นผลไม้ที่ไม่เสีย เก็บไว้ได้นาน เป็นได้ทั้งอาหารและขนม

- การเตรียมตัวหลักๆ คือ
- เตรียมแผนที่เดินทาง
  - เตรียมร่างกายให้แข็งแรง
  - เตรียมของใช้และเสบียงให้ถูกกับลักษณะของพื้นที่
  - เตรียมยาประจำตัว

ผู้วิจัย : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเรื่องสมัยใหม่ที่กำลังได้รับความนิยม ?

คุณรำไพพรรณ : จริงๆ แล้วมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น นิราศต่างๆ ของสุนทรภู่ก็ถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่เหตุที่ได้รับความนิยม และบูดถึงกันมากในปัจจุบัน เนื่องจากการเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก เช่น การใช้ของฟุ่มเฟือย กินหรูหรา เมื่อก่อนเคยมีข้าวใบบัว(ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และย่อยสลายได้) นำข้าหอ่น้ำพริกมะขาม ไปกลางไร่กลางนา ที่ผูกใบบัวก็เป็นเชือกกล้วย เป็นต้น

ผู้วิจัย : การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ทาง ททท. ออกมาที่ระบุว่ามีปี พ.ศ.2538-2539 ไม่ทราบว่า จะดำเนินการเฉพาะช่วงเวลาดังกล่าว เป็นลักษณะนโยบายเฉพาะกิจ ?

คุณรำไพพรรณ : จริงๆ แล้วจะต้องทำตลอดไป แต่หมายความว่าเริ่มรณรงค์ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2539 เหตุที่จัดหาระบุเฉพาะกิจ เนื่องจากต้องการนำเสนอรัฐบาล รัฐบาลจะมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือรัฐบาลจะมีการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้นมา เราพยายามที่จะอธิบายให้รัฐบาลเข้าใจว่า เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ คือ การท่องเที่ยวที่รักษาระบบนิเวศ หรือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่ว่าจะไปป่า หรือเที่ยวชายทะเล ไม่ใช่แบกสคูอิไป เดินกันไป อย่างน้อยมีแค่หนังสือ คำปุจฉาหาค คริมประทีนผิว คู่มือเดินทางเพื่อเป็นวิถีทาง เช่น เขาอยากไปดูการเลี้ยงไหม ต้องเกิดความสงสัยว่า ตัวไหมกินอย่างอื่นไม่ได้หรือ ต้องกินใบหม่อน น่าจะกินอย่างอื่น เพราะมันเป็นตัวหนอน ซึ่งหากศึกษาจะพบว่าตัวตัวตัวชนิดนี้ โดนเป็นผีเสื้อกลางคืนมีขน มันไม่พัฒนาระบบชีวิตมัน มันจริงต้องกินใบหม่อน และมันก็ให้เส้นใยที่มีประสิทธิภาพด้วย เรื่องนี้ไม่ใช่ญี่ปุ่น ไม่คิดญี่ปุ่นพยายามปลูกต้นอื่นให้ตัวไหมกิน แต่มันไม่กิน มันจะกินแค่ใบหม่อน หรือ ถ้าเราไปดูเขาทอผ้าก็อาจสงสัยว่าผ้าลายซิกทำได้อย่างไร เกิดความรู้สึกสงสัย ไม่ใช่ไปเที่ยวแบบเปิดเบิ่ง เอาแต่ความ

สนุกสนานเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้รู้อะไรเลย แม้กระทั่งต้นไม้ยังไม่รู้เลย เช่น ต้นมะขาม ถ้าไปเที่ยวแบบ ECO จะต้องเรียนรู้ว่า มะขามเป็นพืชที่อิงแอดิงคก จะสังเกตว่า มะขามนั้น ถ้าปีโคที่หนาวฝักจะงอ หรือเรียก งอฝัก แต่ถ้าปีไหนที่ไม่ค่อยหนาวมะขามจะเหยียดฝัก

ธรรมชาติยังรู้ ได้รอบด้าน เหมือนคนโบราณ วันไหนฝนจะตก จะเห็นมดคาบไข่มาแล้ว ถือว่าเป็นการสังเกต หรือเหตุการณ์ที่เกิดพายุที่แหลมตะตุมทุก คนไม่สังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เป็นการเตือนก่อนพายุมา คือ กองทัพหอยทากกันขึ้นฝั่ง เนื่องจากหอยรับรู้คลื่นได้ทะเลมันคลื่นขึ้นฝั่งบนหาดทราย คนไม่รู้ไม่สนใจ ก็เก็บหอยกินเลย ไม่กลัว ปรากฏว่า ไม่เท่าไร ทั้งพายุ และฝนท่วมบ้านเรือน

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นวิธีหนึ่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็สถานที่เกี่ยวกับธุรกิจทั้ง 5 เช่น รถ การบริการ เช่น การบินไทย พยายามให้มีคุณภาพ โดยประกาศไม่ให้มีการสูบบุหรี่ในเครื่อง จึงเป็นสายการบินที่ No Smoking นอกจากนี้รถเมย์ก็มีการรณรงค์ไม่ให้สูบบุหรี่ ก็เป็นลักษณะของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม , โรงแรมสมัยนี้ก็พยายามทำให้เป็น Green Hotel รักษาสิ่งแวดล้อม คือ น้ำที่ใช้ในโรงแรม ก็จะหมุนเวียนมาเป็นน้ำใช้อีกแห่งหนึ่ง เช่น น้ำที่อาบจะถูกลมวนเวียนกลับมาใช้ใหม่เป็นน้ำที่ใช้ในชักโครก ถือว่า เป็นการใช้พลังงานน้ำอย่างคุ้มค่า เป็นเรื่องการตระหนักของมนุษย์ ที่รู้รักษาสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัย : มูลเหตุที่ทำให้ ททท. ต้องวางแผนการทำประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ Ecotourism ?

คุณราโทพรรณ : เป็นกระแสทั่วโลก หลังจากที่เกิด

1. ไม่ใช่สาร CFC เพื่อทำลายชั้นโอโซน
2. Green Product
3. ISO 9000, ISO 14000 ซึ่ง 2 ตัวนี้แตกต่างกัน คือ ตัวแรกจะระเบียบน้อยกว่า เอาเฉพาะรอบนอก ส่วน ISO 14000 ดูว่าในธุรกิจหนึ่งๆ จำแนกย่อยๆ ไปในส่วนของทรัพยากร อุปกรณ์เครื่องใช้ ? มีการตระหนักต่อสถานที่ท่องเที่ยว ? เป็นต้น ซึ่งจะเข้มงวดกว่า ISO 9000

สิ่งเหล่านี้เมื่อทั่วโลกมีการตระหนัก เราจึงต้องประชาสัมพันธ์ให้ต่างประเทศรับทราบถึงการตื่นตัว อาทิเช่น ในปีหน้า (พ.ศ. 2541) จะจัด PATA Travel Mart(PATA : Pacific Area Travel Associate) ในประเทศไทย มีการจัดประชุมทั่วโลก การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทย ครั้งที่แล้วมีการจัดประชุมที่ MALASIA ซึ่งเป็น Green แล้ว SINGAPORE ก็เป็นGreen แล้ว ส่วนไทย ยังไม่เป็น

สรุปว่าเป็นกระแสทั่วโลก ถามว่าทำไมเราต้องจูนวายกับ AFTA กับสินค้าต่างๆ ประเทศไทยไปจด หรือลงนามในสนธิสัญญา AFTA : สนธิสัญญาเกี่ยวกับการค้าขายใน ASEAN แต่ยังไม่ทั่วโลก แล้วทำไมยุโรป , USA. จึงแอนตี้สินค้าไทย และการจดทะเบียนสินค้าธุรกิจด้วย ทั้งนี้เพราะ

เราไปจดทะเบียนเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ Agenda ปี 2535 ที่ลิโอเคอราเจโร สมัยนายกชวน ซึ่งเข้าฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ก็ทรงเสด็จเข้าร่วมประชุมด้วย ดังนั้นสิ่งนี้จึงทำให้เราต้องพยายามทำประเทศให้เป็น Green พร้อมๆ กันทั่วโลก

ผู้วิจัย : เช่นเดียวกับกระแสที่ทั่วโลก ผู้บริโภคจะยอมรับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้สัตว์ในการทดลอง ?

คุณรำไพพรรณ : ใช่ หรืออย่างธุรกิจการท่องเที่ยวก็เช่นกัน จะต้องระมัดระวังในเรื่องของสนธิสัญญา AFTA ที่ว่าเกี่ยวกับการค้าเสรีในอุตสาหกรรมทุกอย่าง แม้กระทั่งเรื่องผักผลไม้ก็เช่นกัน ไม้คอกเทศน์ต่างชาติก็สามารถเข้ามาประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวในเมืองไทย ต่างจากเมื่อก่อนอาชีพนี้จะเป็นอาชีพสงวนสำหรับคนไทย แต่เนื่องจากกระแสดังกล่าวจึงต้องเปิดเสรี

ผู้วิจัย : การอนุรักษ์ หมายถึง ?

คุณรำไพพรรณ : การอนุรักษ์ คือ การถนอมรักษา ไม่ใช่เอาไว้อย่างเค็ม รู้จักใช้สิ่งนั้นให้เกิดประโยชน์ยืนนาน มีผลเสียน้อยที่สุด ไม่ใช่ การไม่แตะ แต่เป็นการใช้อย่างชาญฉลาด เกิดผลเสียน้อยที่สุด มีประโยชน์มากที่สุด

ผู้วิจัย : จากนโยบายที่กล่าวว่า เพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมให้มากขึ้น ?

คุณรำไพพรรณ : ทุกอย่างต้องเป็นมาตรฐาน เช่น ไปริสอร์ทบางแห่ง ห้องสุขา ที่มีโถชักโครกแบบนั่ง แต่หลายๆ คนเอาเท้าเหยียบจนแตก หรือหัก และสร้างความสกปรก เหล่านี้ต้องสอนให้คนรู้จักใช้ให้เป็นสากล แม้กระทั่งสินค้า Packaging การบรรจุหีบห่อ ของที่ระลึก ก็จะช่วยทำให้น่ากิน น่าจับ ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบสากล แม้กระทั่งสินค้าของที่ระลึก มีสิ่งหนึ่งที่ทั่วโลกต่อต้าน คือ การตัดไม้ทำลายป่า ฉะนั้น สินค้าที่เกิดจากไม้แกะสลัก, กระจ่าง เราต้องไม่ส่งเสริม ถ้าเป็นของเทียมต้องระบุไว้เลยว่า "สินค้านี้ทำเลียนแบบธรรมชาติ"

ผู้วิจัย : การก่อตั้งรีสอร์ท หรือโรงแรมตามสถานที่ท่องเที่ยว มีความเข้มงวด ?

คุณรำไพพรรณ : มีความเข้มงวดในการก่อตั้ง เนื่องจากมีกฎหมายของสิ่งแวดล้อม กล่าวไว้ว่า รีสอร์ทที่ใดที่มีห้องพัก 50 ห้องขึ้นไป ต้องทำการศึกษาถึงผลกระทบของสิ่งแวดล้อม เป็นลักษณะโครงการ แต่รีสอร์ทบางแห่งทำ 40 -45 ห้อง ก็ไม่ต้องทำ เหล่านี้ถือว่าเป็นการหลบเลี่ยงกฎหมาย ซึ่งในเมืองไทยมีมาก เช่น ที่ภูเก็ต พบว่าการใช้ทรัพยากรน้ำที่จะต้องระมัดระวัง เนื่องจากที่ภูเก็ตมีการตั้งรีสอร์ทมาก และแต่ละแห่งไม่มีการสำรวจสิ่งแวดล้อม ว่าการทิ้งน้ำเสีย การใช้น้ำใต้ดิน การกำจัดขยะอย่างไร เพราะทุกแห่งต้องแย่งกันใช้ทรัพยากร

ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจบริการท่องเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร และธุรกิจทำสินค้าที่ระลึก ทั้ง 5 ธุรกิจ ประกอบกันเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นธุรกิจด้านบริการ จุดเป้าหมายความสำเร็จของอุตสาหกรรมประเภทนี้ คือ ความพึงพอใจของลูกค้า ความประทับใจที่ได้ไปเที่ยว แล้วอยากมาซ้ำๆ หลายๆ ครั้ง

ผู้วิจัย : จากข่าวคราวที่นักท่องเที่ยวทั้งไทย และต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของไทย แล้วถูกทำร้ายร่างกายในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีถึงขั้นรุนแรง คือ ถึงชีวิต ในประเด็นนี้ อาจารย์คิดว่า นโยบาย “ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ” ?

คุณ رأไทยธรรม : ...รัฐบาลนี้ (รัฐบาลนายอภิสิทธิ์) ได้ประกาศเพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะมีความปลอดภัยด้านใดก็ตาม เช่น ทางเรือ ค่อไปนี่กรมเจ้าท่าจะออกกฎว่า นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางโดยทางน้ำ ต้องสวมชูชีพในระหว่างการเดินทาง ไม่ควรเมา หรือ เคอะเงิน เพราะเหตุร้ายที่เกิดขึ้น ที่เพื่อนของท่านประธานาธิบดีคลินตันเสียชีวิตจากอุบัติเหตุของการโดยสารทางน้ำ ซึ่งประธานาธิบดีคลินตันได้ส่งจดหมายคือว่า การท่องเที่ยวว่าไม่ระวังความปลอดภัย ทั้งๆ ที่นักท่องเที่ยวไม่ใส่ชูชีพเอง และเขาว่ายน้ำเป็น แต่เสียชีวิตเพราะถูกเพื่อนเขาก่อน

ผู้วิจัย : จากเหตุการณ์ที่จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเป็นผู้บอกเล่าว่า มีนักท่องเที่ยวเสียชีวิตทุกวัน เพราะความประมาท ?

คุณ رأไทยธรรม : เมืองจากน้ำในทะเลสาบ ช่างบนอูน เมื่อลงไปจึงเป็นตะคริวได้ง่าย นอกจากนี้วัยรุ่นที่ไปเที่ยวเป็นกลุ่มๆ เห็นเพื่อนลงไปว่ายน้ำ แล้วโบกมือให้ช่วย บางคนก็เข้าใจว่าเพื่อนล้อเล่น เหล่านี้เป็นเรื่องที่อันตราย

ผู้วิจัย : การดำเนินนโยบายดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ?

คุณ رأไทยธรรม : การดำเนินนโยบาย Ecotourism ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆ องค์กร และนักท่องเที่ยว ควรมีจิตสำนึก เพราะการรักษาสิ่งแวดล้อม ทุกคนต้องระมัดระวังในการใช้ทรัพยากรด้วย ไม่ฟุ่มเฟือย เช่น น้ำที่ดื่ม หากดื่มตามกวดคาร ขวดละ 12 บาท ไม่ถึงลิตร ดื่มเหลือก็ทิ้งเลย ไม่ถือว่า เท่ากับดื่ม 6 บาท เหลือ 6 บาท ถือว่าใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า นอกจากนี้แล้วเจ้าของรีสอร์ท ที่พัก ตั๋วรถเช่า จะต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นอย่างดี ก็จะเป็นส่วนที่ช่วยเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผู้วิจัย: กลุ่มเป้าหมายของการออกสื่อประชาสัมพันธ์ของ ททท. เกี่ยวกับ ECOTOURISM ?

คุณรำไพพรรณ :

1. กลุ่มเยาวชน
2. ประชาชนทั่วไป

ส่วนใหญ่แล้วประชาชนที่หวังไว้ คือ กลุ่มที่มีความรู้ เพื่อเป็นการนำร่องไปก่อน เช่น พนักงานบริษัท พนักงานธนาคาร นักเรียนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาขึ้นไป ซึ่งทำได้ยาก ส่วนใหญ่ที่พบเห็น คือ เทศกาลรับน้องก็จะมีถึงฉับหัวร์ หากเป็นรูปแบบเชิง ECO ก็จะเป็นการจัดรับน้องแบบอิงประเพณีพื้นบ้าน เช่น ชนโคก เพื่อร่วมสร้างความสามัคคี และเป็นมิตรที่ดี ให้ความรู้เพิ่มเติม และบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นต้น

ผู้วิจัย : ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานวิจัยด้านการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของ ททท. ความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของนิสิตนักศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ?

คุณรำไพพรรณ : ควรมีการทำ Questionnaire ว่าพฤติกรรมนิสัย ? ที่ไหน? เช่น ท่านไปเที่ยวป่าชอบที่ไหน ? เที่ยวอย่างไร? เตรียมตัวอย่างอะไรบ้าง? ชอบอุทยานไหน? เคยไปหรือไม่? อยู่กรุงเทพเคยไปวัดพระแก้วหรือไม่? ชอบอะไร? แม้กระทั่งในจุฬาฯ เรือนไทยอะไรต่างๆ เคยสนใจศึกษาประวัติหรือไม่? คุณพฤติกรรมของเขาออกมา แล้วสรุปว่า ลักษณะการเดินทาง เช่น ไปเที่ยวทะเลเตรียมอะไรบ้าง จะได้ว่าพฤติกรรมของเขาเป็นอย่างไร

ผู้วิจัย : กลุ่มนิสิตนักศึกษา เป็นกลุ่มสำคัญหรือไม่ในการรณรงค์ ?

คุณรำไพพรรณ : สำคัญ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความรู้ นอกจากนี่คนไทยเที่ยวมาตั้งแต่เด็ก แต่ระบบการศึกษาไม่ค่อยเอื้อให้เด็กได้รับความรู้ ทาไปทัศนศึกษา หรือ ปहुคสันไม้ บางครั้งยังไม่รู้และไม่ได้ออกเด็กว่าเป็นต้นอะไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร เจริญเติบโตอย่างไร ททท. มุ่งเน้นการท่องเที่ยวของคนที่มีความรู้ เช่น นักเรียน นักศึกษา ปัจจุบันก็มีกลุ่มเด็กที่รู้จักวิธีการท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ Shopping Tour เพียงอย่างเดียว เช่น รู้ว่าวัดวาอารามต่างๆ ทำไมเขาเรียก เจดีย์อุรุยา เจดีย์รัตนโกสินทร์ เป็นต้น

ผู้วิจัย : สื่อประชาสัมพันธ์ที่ ททท. จัดทำ ?

คุณรำไพพรรณ :

1. นิตยสาร อสท., Eco Network, นโยบาย
2. แผ่นพับ
3. ไปสเตอร์ 3-4 แบบ ออกประมาณเดือนมีนาคม เป็นไปสเตอร์ ลักษณะที่สร้างความตระหนักของผู้ที่พบเห็น
4. รายการวิทยุ

5. รายการโทรทัศน์

6. สื่อบุคคล บรรยายตามสถานที่ต่างๆ เช่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ

จริงๆ แล้วสื่อต่างๆ ลงทุนสูงมาก เช่น จัดทำวิดีโอ แต่ไม่ได้รับความร่วมมือ เคยทำในรถทัวร์ เปิดก่อนที่จะเปิดคลก คนมารับแจกหมด แต่เอาจริงไม่เคยเห็นเลย ไม่ได้รับความสนใจเท่าคลกทั้งหลาย ใช้งบตั้งหลายล้าน มุ่งสร้างจิตสำนึก พยายามสอดแทรกความรู้ ด้านการท่องเที่ยวแก่คน เช่น นิตยสาร อสท. ในช่วงเทศกาลดูดาวหาง ก็จะให้ความรู้

ผู้วิจัย : ททท. เป็นผู้มีส่วนในการออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดด้านสิ่งแวดล้อม ?

คุณรำไพพรรณ : ไม่ใช่ทาง ททท. เป็นผู้กำหนด อาจแสดงความคิดเห็นเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะบุคคลที่กระทำความผิด นักท่องเที่ยว จะถูกควบคุมภายใต้กฎหมายทั่วไป และกฎหมายอุทยาน

ผู้วิจัย : จากคำกล่าวที่ว่า การอนุรักษ์ มักสวนทางกับธุรกิจการท่องเที่ยว ดังนั้น การรณรงค์เป็นเรื่องยาก ?

คุณรำไพพรรณ : การรณรงค์ ขึ้นกับความตระหนักของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันหลายๆ คนก็ให้ความสนใจ เช่น ทานผักปลอดสารพิษ แม้แพงหน่อยก็ยอมซื้อ นอกจากนี้ที่ ททท. ประสบความสำเร็จ คือรณรงค์การไม่ใช้โฟมในเทศกาลลอยกระทง ยังพบว่าองค์กรเอกชน ไม่ใช้โฟมเป็นหริคงานศพ ซึ่งอาจจะใช้เป็นดอกไม้สด ฟางมัดเป็นกลมๆ ผ่าขุ่นหนู ทำให้ช่วยรักษาสภาพแวดล้อม และส่งเสริมอาชีพ ปัจจุบัน มีหริคที่ทำจากของแห้ง ใช้แล้วใช้ซ้ำ เหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัย : เรือนตามคำถามสุดท้าย อยากให้อาจารย์ให้คำแนะนำ สำหรับนิสิตนักศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการรณรงค์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ?

คุณรำไพพรรณ : ก่อนอื่นต้องฝึกตัวเองว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี เป็นอย่างไร

1. เตรียมร่างกายให้มีสุขภาพที่แข็งแรง
2. มีการเตรียมตัวเดินทางที่ดี นับตั้งแต่การวางแผนการเดินทาง เตรียมเอกสาร เตรียมเสื้อผ้า เตรียมอุปกรณ์ของใช้ การจองที่พัก การใช้สอยในแหล่งท่องเที่ยว ต้องไม่ใช้ทรัพยากรฟุ่มเฟือย หรือเวลาไปเที่ยวที่นั่น จะต้องระมัดระวังเรื่องของในแหล่งท่องเที่ยว ต้องระมัดระวังการแต่งตัวให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม เช่น จะไปคุนภัก จะดูสัตว์ป่า ต้องไม่สวมเสื้อสีแดง เหลือง ชมพู สีส้ม เพราะสัตว์ป่าก็ตื่นตระหนกเหมือนกันในความแปลกปลอม ก็คือการเตรียมตัวเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ไม่ควรหยิบจับ เคารพในสถานที่ ไม่ทำตัวให้แปลกปลอม และปฏิบัติตามกฎสถานที่นั้น เช่น สถานที่ห้ามนักท่องเที่ยว

ขึ้นไป ก็ไม่ควรขึ้นไป ให้ลดหมวก ก็ควรถอด และไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ให้เริ่มต้นแค่นี้ โดยทำจากตัวเราเสียก่อน คนอื่นก็ทำตามได้ ในฐานะที่เป็นคณะทำงานเชิงอนุรักษ์ และรับผิดชอบในส่วนนิตยสารทั้งจดหมายข่าว และ อสท.ก็พยายามจะให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน อยากให้นักท่องเที่ยวทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนให้พยายามทุกวิถีทางในการระมัดระวัง และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

(Conservative and Development of Destination)

ที่มา : รายงานประจำปี 2533 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : 26

1. บทบาทของ ททท. ด้านการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาลังแวดล้อม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) ได้ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาลังแวดล้อม ด้วยตระหนักในผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้นโยบายหลักข้อหนึ่งของ ททท. ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า อนุรักษ์ และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด

ททท.เป็นหน่วยงานที่นอกจากจะมีบทบาทในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวแล้ว บทบาทที่สำคัญมากอีกด้านหนึ่งก็คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างถูกต้อง และดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสม โดยรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีงาม คึงเดิมไว้คงอยู่ ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งอนุรักษ์คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาโดยถือว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมของระบบนิเวศ โดยไม่เป็นการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายด้วยการพัฒนาการท่องเที่ยวตามรูปแบบ Eco-Tourism หรือระบบนิเวศท่องเที่ยว

เนื่องด้วยสิ่งแวดล้อม คือ ทรัพยากรของการท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงหมายถึง การพัฒนาสิ่งแวดล้อมนั่นเอง โดยการใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม ด้วยการศึกษ และวางแผนเพื่อปรับปรุง สร้างเสริม และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์พร้อมๆ กับการพยายามอนุรักษ์คุณค่าของสิ่งแวดล้อมนั้นไว้ให้คงอยู่ หรือเสื่อมสภาพน้อยที่สุด ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ายาวนานที่สุด ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) ที่สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมนั้นได้ตลอดไป

สรุปการดำเนินงานของ ททท. ในด้านการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาลังแวดล้อมในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) การดำเนินงานด้านงานวางแผน และวิชาการ

1.1 การศึกษาวิจัย และวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

1.2 การจัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ อาทิ คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทเนินเขา ถ้ำ น้ำตก อ่างเก็บน้ำ และชายทะเล คู่มือนิเวศวิทยาธรรมชาติ และภาคอีสาน

คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา อาทิ คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในแต่ละภาค และคู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว

คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม อาทิ แนวทางการอนุรักษ์หัตถงานเทศกาล และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย แนวทางการพัฒนาทรัพยากรใต้ทะเลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดชุมพร และสุราษฎร์ธานี และการศึกษาเพื่อพัฒนาเส้นทางเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยว : กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

1.3 การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยว

1.4 การศึกษาขีดจำกัดในการพัฒนา

- 2) การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
- 3) การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- 4) การจัดประชุมสัมมนาในการแก้ปัญหาการท่องเที่ยว
- 5) การรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ECOTOURISM” การท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ สัญลักษณ์ใหม่แห่งทศวรรษ

ศรित्र สมบุญธรรม

ที่มา เอกสารประกอบโครงการอบรมผู้นำเยาวชน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 4

12-17 ตุลาคม 2537 : 53-55

ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อม กำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็มิได้ละเลยในการที่จะพัฒนารูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งพยายามลดผลกระทบจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด รูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าว เป็นที่รู้จักกันในนามของ *Ecotourism* หรือ *Green tourism*

แนวคิดเกี่ยวกับ *Ecotourism* มีความหมายที่ลึกซึ้งมากกว่าการเสนอขายสินค้าทางการท่องเที่ยวแบบใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว หากแต่เป็นแนวคิดที่มุ่งประสานผลประโยชน์และความต้องการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ทั้งทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม) เข้ากับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ *Ecotourism* จึงเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Development)

1. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจหลักอยู่ที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และ/หรือ วัฒนธรรมที่ยังคงความดั้งเดิม และบริสุทธิ์ ห่างไกลความเจริญแบบสังคมเมือง
2. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่องาน สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสัตว์ป่า
3. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีความสมดุลกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่
4. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้คนที่ท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด

ปัจจุบัน บริษัทนำเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้หันมาให้ความสนใจกับการจัด *Ecotourism* มากขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากจากบรรดา *Ecotourist* ได้แก่ แหล่งที่มีความงดงามทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมเก่าแก่ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า และกลุ่มน้ำเขตร้อน ถ้ำ หมู่บ้านของชนกลุ่มน้อย เกาะแก่ง แหล่งจุดค้นทางโบราณคดี เป็นต้น

ประเภทของ Ecotourist

ดร.ศิริฤกษ์ บรรพพงศ์ จากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ได้ให้ความเห็นว่า Ecotourist สามารถแบ่งตามระดับความสนใจในธรรมชาติได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มนักธรรมชาติวิทยา(Naturalists) ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพืช สัตว์ สิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศน์หนึ่งๆ
2. กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ(Nature Tourist) หรือที่รู้จักกันในนามของนักนิคมไพร จะมีจุดสนใจหลักอยู่ที่ความงามตามธรรมชาติ และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนท้องถิ่น
3. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบแสวงหาความตื่นเต้น และแปลกใหม่(Mainstream Nature Tourist) ในธรรมชาติที่มีความห่างไกลความเจริญ และมีความลำบากในการเข้าถึง เช่นแถบกลุ่มแม่น้ำเมซอน ป่าปวนิวกินี หรือการเดินป่า การตั้งแคมป์บนเทือกเขาหิมาลัย ฯลฯ
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปที่ต้องการชื่นชมธรรมชาติ(Casual Tourist)เพื่อเป็นการเสริมความหลากหลายให้กับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวของคน

ศักยภาพในการพัฒนา Ecotourism ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการพัฒนา Ecotourism เนื่องจากยังมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ตลอดจนเอกลักษณ์ที่โดดเด่นทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ รวมทั้งสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมกลางแจ้ง ไม่ว่าจะเป็นการเดินป่า(Trekking)หรือการท่องเที่ยวไปตามแหล่งโบราณสถานที่มีกระจายอยู่ทุกภาคของประเทศ

ประเภทของ Ecotour ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย

- **ทัวร์เดินป่า (Trekking Tours)** ทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะเส้นทาง เชียงใหม่-แม่แดง เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน
- **การท่องเที่ยว(Inflatable Rafting)** ในแม่น้ำกก เส้นทางจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และการท่องเที่ยวในแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี
- **ทัวร์ดำน้ำ(Diving Tours)** โดยเฉพาะแถบภาคใต้ เช่นเกาะพีพี สิมิถัน ฯลฯ
- **การนั่งเรือแคนูรอบอ่าวพังงา(Canoe Paddling Tours)** ฯลฯ

กลุ่มตลาดกลุ่มเป้าหมาย

Mr. Armin Schoch ผู้จัดการ Diethelm Trevel ประจำภูมิภาคอเมริกา และอินโดจีน ให้ความเห็นว่า ตลาดเป้าหมายในระยะแรกสำหรับ Ecotourists คือ สหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะทางริมฝั่งตะวันตก(West coast) นอกจากนี้ ตลาดยุโรปก็กำลังให้ความสนใจกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแนวนี้เช่นกัน ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง มาจากความตื่นตัวในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของคนทั่วโลก

แนวทางปฏิบัติ

1. การกำหนดเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว(Zoning of the various activities) โดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์(Geographical information system-GLS)
2. การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบนิเวศที่มีความเปราะบางทางธรรมชาติ(Fragile Ecosystem) โดยการนำแนวคิด "ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว"(Carrying Capacity) มาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่
3. การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในแง่ของการปฏิบัติตัวเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับประสบการณ์จากการท่องเที่ยว เช่น มีคฤหาสน์ควรเล่าประวัติย่อๆ ของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวก่อน หรือระหว่างการเดินทางไปถึง ตลอดจนลักษณะที่สำคัญๆ ของพื้นที่นั้นๆ หรืออาจจัดตั้งศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว(Tourist Information Center) ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งอาจมีทั้งสไลด์ วีดีโอ หรือแผ่นพับสำหรับนักท่องเที่ยว หรือการฉายวีดีโอบนเครื่องบิน
4. การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยลดความแออัดให้กับพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวหลัก
5. การนำกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจัง สำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การลักลอบเก็บ หรือมีประการัง และพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากไว้ครอบครอง การล่าสัตว์ในเขตหวงห้าม ฯลฯ
6. การควบคุมสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม รวมทั้งการควบคุมระบบกำจัดขยะ และน้ำเสียจากสิ่งก่อสร้างต่างๆ

ข้อดีและข้อเสียในการส่งเสริม Ecotourism

ข้อดี

1. เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการอนุรักษ์ธรรมชาติ
2. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. เป็นการเพิ่มรายได้ และสร้างงานให้กับคนในท้องถิ่น
4. เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว ที่จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศ ในการเป็นจุดหมายปลายทางที่มีความงดงาม และอุดมสมบูรณ์ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

ข้อเสีย

1. หากขาดการวางแผนที่รอบคอบ และระบบการควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศวิทยาได้

บทสรุป

การท่องเที่ยวในรูปแบบที่เรียกว่า Ecotourism ควรได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยว ที่ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับคนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ อาจกล่าวได้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของ Ecotourism ได้แก่ การสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจ การจะบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการที่รอบคอบ และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการตรวจตราอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการตรวจตราอย่างสม่ำเสมอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จ คือ การร่วมมือของคนท้องถิ่น ดังนั้น ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ควรให้คนท้องถิ่นได้มีบทบาทในการออกความคิดเห็น และการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้คนท้องถิ่นได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ จากกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นกำลังใจในการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์มากที่สุด

การดำเนินงานเรื่อง ECOTOURISM ในประเทศไทย

ชวติ นิรัตน์ตระกูล⁵⁸

ที่มา เอกสารประกอบโครงการอบรมผู้นำเยาวชน เพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 6

16-23 ตุลาคม 2539 : 47-49

ปัจจุบัน ECOTOURISM เป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสนใจ เช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเป็นจำนวนมากในแต่ละปี การเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนา ECOTOURISM ในประเทศไทยเป็นเรื่องสำคัญ กล่าวคือ ต้องมีการพิจารณาองค์ประกอบอย่างรอบด้าน ทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว ทัศนียภาพ การจัดการที่เอื้อที่พึงสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งตัวนักท่องเที่ยวที่ต้องสร้างให้เกิดความรับผิดชอบ และประชาชนท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

พ.ศ. 2519 : ยุคเริ่มต้นของแนวคิด ECOTOURISM ในประเทศไทย

อดีตที่ผ่านมา ได้มีการนำเสนอแนวคิดในเรื่อง ECOTOURISM ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติแผนแรกของประเทศไทย(พ.ศ.2519) การนำเสนอในครั้งนั้นเป็นเพียงการกล่าวถึง ECOTOURISM อย่างกว้างๆ ไม่ปรากฏรายละเอียด และแนวทางที่ชัดเจน สิ่งที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนากระบวนท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยผลของการพัฒนานั้น จะพิจารณาในมิติด้านเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม เรื่อง ECOTOURISM ในช่วงเวลานั้น สามารถจะสะท้อนภาพผ่านกิจกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มสนใจพิเศษ(Special Interest) ซึ่งกลุ่มนี้จะนิยมท่องเที่ยวในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินป่า การดูนก การดำน้ำ และการผจญภัยทางธรรมชาติ เป็นต้น ลักษณะการท่องเที่ยวเช่นนี้ จะกระจายลงไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดเล็ก

ดังนั้นในยุคเริ่มต้นของ ECOTOURISM ในประเทศไทย คือช่วงปี พ.ศ. 2519 เริ่มจะมีการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ ให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้ควบคู่ไปกับการสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่สิ่งที่ยังขาดหายไปบางส่วน คือ การพิจารณาเรื่องคนท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวยังเป็นกลุ่มเล็ก และที่สำคัญ มักจะเรียกขานกลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มผู้สนใจพิเศษ สำหรับในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนา ECOTOURISM อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพียงการนำเสนอแนวคิด ไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติเท่านั้น

⁵⁸ หัวหน้างานประสานแผนอนุรักษ์การท่องเที่ยว ของประสานแผนการลงทุนภาครัฐบาล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2519 - 2535 : ยุคกลางของการพัฒนา ECOTOURISM

จากช่วงปี 2519 - 2529 10 ปีของการพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างสูงในเชิงเศรษฐกิจ และในแง่พัฒนาการ นักท่องเที่ยวจากต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้นทุกปี เป็นผลให้รายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว อัตราการจ้างงาน อัตราการขยายตัวในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเติบโตขึ้นจนกระทั่งในปี 2530 ซึ่งประกาศให้เป็นปีท่องเที่ยวไทย ถือว่าเป็นการเปิดประเทศสู่สังคมโลก ในปี 2530 - 2535 นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยสูงขึ้นผลที่เกิดขึ้นในเชิงเศรษฐกิจ คือ มีรายได้ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าออกประเภทอื่น

นอกจากผลในเชิงเศรษฐกิจแล้ว การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งกระจายลงไปในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักทั่วประเทศ อาทิ พัทยา ภูเก็ต เกาะสมุย กาญจนบุรี เชียงใหม่ ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นในหลายประเทศ ไม่เฉพาะประเทศไทยเท่านั้น

จากผลกระทบที่เกิด ได้มีความพยายามที่จะสรุปบทเรียนที่ผ่านมาพร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดเรื่อง ECOTOURISM ได้ถูกนำมาพิจารณาอีกครั้ง สำหรับประเทศไทย โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ได้ผลักดันให้มีการศึกษาวิจัยเรื่อง ECOTOURISM ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ(ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2533) ผลการวิจัยในช่วงนั้น ยังไม่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในองค์ประกอบ จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม การวิจัยทั้ง 2 พื้นที่ถือได้ว่าเป็นการริเริ่มแนวความคิดเรื่อง ECOTOURISM ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย

พ.ศ. 2536 - ปัจจุบัน : ยุคบูรณาการ ECOTOURISM ในไทย

การบูรณาการ ECOTOURISM ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งในสภาวะการณ์ในปัจจุบัน ได้มีความตื่นตัวกันอย่างมาก พิจารณาได้จากการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.)

- ในปี 2538 - 2539 ททท. ได้ผลักดันให้เกิดนโยบาย และแนวทางการพัฒนา ECOTOURISM นโยบายดังกล่าว ได้กำหนดทิศทางที่จะดำเนินงานเรื่อง ECOTOURISM ในทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง อาทิ การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดบริการนำเที่ยว
- ในปี 2539 - 2540 ททท. ได้เล็งเห็นความสำคัญ และความจำเป็น ที่จะต้องกำหนดนโยบาย ECOTOURISMระดับชาติ (ECOTOURISM POLICY) ซึ่งนโยบายนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นวิธีการที่จะกำหนด

ECOTOURISM POLICY ททท.จึงได้มุ่งเน้น และให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการ กล่าวคือ แต่ละขั้นตอนจะผ่านการประชุมร่วมกัน ระหว่างทุกหน่วยงาน ผลที่ได้จากการประชุมหารือ จะนำมากำหนดเป็นนโยบาย ECOTOURISM แห่งชาติ

- การสนับสนุนงบประมาณในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ECOTOURISM ททท. ได้ดำเนินการภายใต้งบประมาณ ททท.จำนวน 66 ล้านบาท(79 โครงการ) เพื่อผลักดันให้เกิด ECOTOURISM งบประมาณดังกล่าวกระจายไปหลากหลายกิจกรรม อาทิ การพัฒนาพื้นที่ การศึกษาวิจัย การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การรณรงค์สร้างจิตสำนึก พื้นที่ดำเนินการของ ททท. กระจายลงไปเกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ
- การเข้าร่วมประชุมในระดับนานาชาติใน THEME เกี่ยวกับ ECOTOURISM ททท. ได้สนับสนุนให้พนักงานเข้าร่วมประชุมนานาชาติ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีความก้าวหน้าตลอดเวลา
- การจัดตั้งเครือข่ายประสานงาน(ECOTOURISM NETWORK) ในประเทศไทย โดยเครือข่ายดังกล่าวจะให้ความสำคัญ ทั้งเครือข่ายการให้ความรู้ และการจัดบริการนำเที่ยว ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณารูปแบบการก่อตั้งเครือข่าย ซึ่งมีรูปแบบที่เสนอแนะไว้ 3 รูปแบบ คือ ECOTOURISM NATIONAL BOARD THAI ECOTOURISM ASSOCIATION และ ECOTOURISM LOCAL COMMITTEE

กรมป่าไม้

หน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่อนุรักษ์(PROTECTED AREAS) ส่วนใหญ่ของประเทศไทย คือ กรมป่าไม้ พื้นที่อนุรักษ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่อนุรักษ์ที่ระบุนี้มีความแตกต่าง และมีความเข้มข้นของการอนุรักษ์แตกต่างกัน รวมไปถึงระเบียบ กฎหมายที่มีความแตกต่างกัน

เนื่องจาก ECOTOURISM นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จะนิยมท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งจำเป็นจะต้องเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับรูปแบบการท่องเที่ยว กรมป่าไม้ได้ดำเนินการดังนี้

- การจัดทำระบบสื่อความหมายธรรมชาติ อาทิ ป้ายข้อมูล ป้ายชี้ทาง คู่มือการเดินทาง ธรรมชาติ ระบบสื่อความหมายธรรมชาติดังกล่าว ก่อให้เกิดความรู้ในการเดินทางท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีการจัดระบบสื่อความหมายธรรมชาติ คือ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ป่าพุทธรักษา จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น
- ในอนาคต กรมป่าไม้ มีแผนที่จะดำเนินการศึกษาวิจัย เพื่อจัดทำระบบสื่อความหมายธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติต่างๆ เพิ่มขึ้น พร้อมกันนั้น กรมป่าไม้จะพยายามผลักดันในเรื่องการจัดการพื้นที่ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ

สถาบันการศึกษา

กล่าวว่า สถาบันการศึกษาในประเทศไทย มีส่วนในการผลักดันให้เกิด ECOTOURISM อย่างมาก เนื่องจากในบทบาทของสถาบันการศึกษาปัจจุบัน การเปิดอบรมมัคคุเทศก์ เปิดสอนหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรม หลักสูตรที่เปิดสอน และเปิดอบรม ครอบคลุมองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแนวคิดเรื่อง ECOTOURISM ได้มีความพยายามที่จะสอดแทรกไว้เพื่อผลในเชิงการขยายแนวคิด ให้แก่กระจายออกไปในวงกว้าง

สถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่เปิดสอนวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว มีทั้งในระดับมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐ และเอกชน สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีการกระจายตัวอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย

บริษัทนำเที่ยว

จากช่วงที่ ECOTOURISM ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจด้านบริการนำเที่ยว ได้มีการตื่นตัว และตอบสนองความต้องการของตลาด ดังนั้น จึงได้มีการประกอบธุรกิจในลักษณะ ECOTOURISM มากขึ้น

สภาพการณ์ด้านบริษัทนำเที่ยวของไทยในอดีต จะพบว่ามีการจัดนำเที่ยวในรูปแบบของการผจญภัย (ADVENTURE TOUR) ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคเหนือของประเทศไทย มีการให้บริการนำเที่ยวในลักษณะทัวร์ป่า นั้งช้าง ชมหมู่บ้านชาวเขา ซึ่งการประกอบธุรกิจดังกล่าว จะมุ่งเน้นด้านการผจญภัยเป็นหลัก แต่เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการด้านตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปทางด้าน ECOTOURISM สามารถประเมินได้ว่า การจัดนำเที่ยวแบบ ADVENTURE จะต้องมีการเพิ่มคุณภาพขึ้นอีกระดับหนึ่ง เพื่อจะพัฒนาให้เป็น ECOTOURISM ที่ได้มาตรฐาน

อย่างไรก็ตาม ในการจัดนำเที่ยว ปัจจุบันได้เกิดบริษัทใหม่ที่ถึงเห็นว่า ECOTOURISM มีแนวโน้มที่สามารถพัฒนาได้ ดังนั้น จึงได้เกิดการประกอบธุรกิจ ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ ธุรกิจนำเที่ยวเกี่ยวกับ SEA CANOE ดำน้ำ เป็นต้น

บริษัทนำเที่ยวได้มีการรวมตัวในลักษณะชมรม สมาคม ซึ่งในปัจจุบันนี้ ได้มีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยว ECOTOURISM ขึ้นแล้วที่อุ้มผาง จังหวัดตาก และในอนาคต คาดว่าจะมีการรวมตัวในลักษณะนี้

การเป็นนักท่องเที่ยวยุคใหม่

ที่มา เอกสารประกอบโครงการอบรมผู้นำเยาวชน เพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 6

16-23 ตุลาคม 2539 : 61-62

ในการท่องเที่ยวทัศนศึกษา วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ จากสิ่งที่เห็นจริง ขณะเดียวกัน ในการท่องเที่ยวทัศนศึกษา เยาวชนจะต้องประพฤติดี และปฏิบัติ คนให้เหมาะสมกับการเป็นนักท่องเที่ยวยุคใหม่ เพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง หมู่คณะ และไม่มีผลเสียต่อตนเอง หมู่คณะ และไม่มีผลเสียต่อสภาพแวดล้อม เยาวชนจึงจะต้องประพฤติและปฏิบัติคนให้เป็น นักท่องเที่ยวยุคใหม่ ดังนี้

1. ก่อนเดินทาง ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางไปยังสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่จะไปก่อน เป็นต้นว่า ไปถึงได้อย่างไร มีที่พักอะไรบ้าง(เพื่อจะได้จัด หรือจองที่พักให้ตนเองได้ถูก) นอกจากนั้นยังต้องศึกษาถึงภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมด้วย เพื่อจะได้เตรียมตัวถูก เช่น ถ้าภูมิอากาศหนาวเย็น จะต้องเตรียมเครื่องกันหนาวไปด้วย ชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นเป็นอย่างไรบ้าง ทูรกันครุโหม เราสามารถออกพบกับสภาพแวดล้อมที่อาจจะไม่คุ้นเคยได้เพียงใด เพราะบางครั้งการเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาจะต้องไปในที่ที่สมบุกสมบัน เราก็ต้องออกทันได้ และมีการเตรียมตัวที่ดี เช่น เรื่องอาหารการกิน อาจจะมีการเตรียมอาหารสำเร็จรูป ประเภทเครื่องกระป๋อง เครื่องน้ำ หรือ เครื่องดื่มไปด้วย อย่างนี้เป็นต้น
2. ก่อนที่จะเดินทาง นักท่องเที่ยวควรศึกษาประวัติเรื่องราวของสถานที่ หรือแหล่งท่องเที่ยวที่จะไปเยือน เพื่อเป็นพื้นความรู้ไว้บ้าง เพราะจะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาที่ยังที่นั่น ออกกรต และได้ความรู้ดังหวังยิ่งขึ้น เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยวทัศนศึกษาที่พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เราก็น่าจะหาความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระราชวังบางปะอินพอสังเขป เป็นพื้นทีก่อน ครั้นเมื่อไปเห็นและสัมผัสกับบรรยากาศจริงแล้ว จะทำให้เราได้รับความรู้ และความเข้าใจดี และง่ายยิ่งขึ้น
3. เส้นทางท่องเที่ยวทัศนศึกษา ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เราควรจะต้องศึกษาก่อนเดินทาง เพื่อให้คุ้นเคยกับเส้นทาง ทำให้สามารถจัดการเดินทาง และเลือกยานพาหนะได้เหมาะสม อีกทั้งยังทำให้เราทราบว่า ระหว่างทางมีแหล่งท่องเที่ยวอะไรบ้างที่น่าแวะเยี่ยมชม

⁵⁹ ศึกษามาจาก "คู่มือท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน"

4. วัฒนธรรม แนวความคิด และความเชื่อของคนในท้องถิ่น ที่เราจะเดินทางไปเยือน เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เราต้องทราบ เพื่อเราจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เมื่อไปท่องเที่ยวทัศนศึกษาในท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องเกิดปัญหา
5. การเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ต้องช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรม การเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาไปยังสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือสถานที่ทางวัฒนธรรม ฉ้นเราไม่ช่วยกันดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมแล้ว จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ที่เห็นอยู่เสมอ คือ การทิ้งขยะ ของใช้แล้วไม่เป็นที่ ทำให้สกปรกเลอะเทอะ บางทีป่าขุดทิ้ง หรือขวางป่าขุดแตก ทำให้เกิดอันตราย มีการขีดเขียนตามโขดหิน หน้าผา หรือผนังถ้ำ เป็นการทำลายความงามตามธรรมชาติ หรือการไปท่องเที่ยวสถานที่ที่เป็นโบราณสถาน ก็ไม่ควรไปทำความเสียหายให้เกิดแก่สถานที่อันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์นั้น เพราะอัญมณีๆ สักก้อนหนึ่ง ก็เป็สิ่งที่มีความหมายถึงวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของประเทศ บางคนนอกจากจะทำลายโบราณสถานแล้ว ยังเก็บหรือขโมยโบราณวัตถุไปเป็นสมบัติส่วนตัวอีก สิ่งเหล่านี้จึงไม่ควรทำ

การส่งเสียงรบกวน เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมอีกอย่างหนึ่งเช่นกัน เพราะทำให้เกิดความรำคาญแก่เพื่อนร่วมทาง หรือคนที่อยู่ใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง จึงไม่ต้องการเสียงดัง เช่นวัดอาราม ปราสาทราชวัง แหล่งอนุรักษพันธุสัตว์ป่า เป็นต้น

6. การเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ต้องไม่ทำลายวิถีชีวิต และวัฒนธรรมอันดีงามของคนในท้องถิ่นที่เข้าไปเยือน กล่าวคือ อย่านำสิ่งที่ไม่ดีงามเข้าไปเผยแพร่ อันจะเป็นผลกระทบกระเทือนต่อวิถีชีวิต และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การแต่งกายที่ล่อแหลม ไม่สุภาพ การแสดงท่าทาง หรือกริยาแปลกๆ เหล่านี้ เป็นต้น
7. ในการเดินทางเป็นหมู่คณะ นักท่องเที่ยวที่ดีจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม เชื้อฟัง และปฏิบัติตามคำแนะนำของหัวหน้าคณะ และมัคคุเทศก์ ตรงต่อเวลา ไม่ประพฤติดนเป็นที่น่าสนใจ หรือนรบกวนหมู่คณะ
8. นักท่องเที่ยวที่ดีต้องระมัดระวัง และสำนึกในภัยอันตรายที่เกิดขึ้นในระหว่างการเดินทาง เพราะฉะนั้น จึงต้องไม่ประมาท เช่น การขับรถเองจะต้องไม่ดื่มสุรา ต้องตรวจสภาพรถอยู่เสมอ เพราะถ้าไปเสียระหว่างทางจะลำบาก ในการเดินทางเป็นหมู่คณะ อย่าเร่งเร้าคนขับให้ขับรถเร็ว หรือแข่งแข่งกัน ไม่สนับสนุนให้คนขับรถดื่มสุรา ไม่ปายหน้าผา น้ำตกที่สูงชัน เพราะอาจเกิดอันตราย ถ้าว่าน้ำไม่เป็น ต้องหลีกเลี่ยงการเดินทางทางน้ำ หรือต้องเตรียมเสื้อชูชีพไว้ให้พร้อม ในการเดินป่า ถ้าไม่ชำนาญทาง ต้องใช้ผู้นำทาง และเดินเกาะกลุ่มกันให้ดี ก็จะไม่หลงทาง หลีกเลียงการเดินทางในที่เปลี่ยว และไม่แต่งกายล่อแหลมชั่วชู้ต่อคามารมย์ หรือใส่เครื่องประดับมีค่าล่อตา

มีงานชีพ ตลอดจนควรเตรียมชุดกระเป๋าสวมพฤษภาคม ยานกั้เมารถ-เมาเรือ ปวดหัวตัวร้อนเล็กๆ น้อยๆ

9. นักท่องเที่ยวที่ดีต้องไม่ทำลายพืชพันธุ์ไม้ และชีวิตสัตว์ป่า ในการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ หรือป่าเขาถ้ำนาไพร ต้องไม่เหยียบย่ำทำลายพืชพันธุ์ไม้ หรือเก็บพันธุ์ไม้ออกจากป่า ไม่เข้าไปทำลายชีวิตสัตว์ป่า ไม่สนับสนุนในการซื้อสัตว์ป่ามาเลี้ยง และบริโภคสัตว์ป่า
10. นักท่องเที่ยวที่ดีต้องไม่ท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดโรคภัยต่อตนเอง เนื่องจากปัจจุบัน โรคภัยไข้เจ็บมีการวิวัฒนาการที่ยังไม่มียารักษาได้ เช่น โรคเอดส์ ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่ดีพึงตระเวนการท่องเที่ยวต่างประเทศ หรือเที่ยวมั่วซุมในทางทำลายตัวเอง เช่น เสพยาเสพติด หรือการพนัน เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวศกลวรรณ พนเรือง เกิดวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เมื่อ พ.ศ. 2537 เข้าศึกษาในระดับปริญญาโท สาขานิเทศศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย